

Sygn. akt II PK 117/16

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z powództwa T.G.

przeciwko P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o odszkodowanie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 lutego 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 10 listopada 2015 r., sygn. akt XXI Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 10 listopada 2015 r., sygn. akt XXI Pa [...] (uzupełnionym następnie wyrokiem z dnia 25 lutego 2016 r.) zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w W. z dnia 29 kwietnia 2015 r., sygn. akt VIII P [...] i zasądził od pozwanej P. sp. z o.o. (P.) na rzecz powódki T.G. kwotę 48 600 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy za wypowiedzeniem oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

Powódka domagała się odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę dokonane w trybie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. Nr 90, poz. 844 ze zm.). W ocenie powódki pracodawca wypowiadając jej stosunek pracy podał przyczynę

nierzeczywistą, w dodatku była ona wskazana zbyt ogólnie, jako „zmiany organizacyjne w dziale”, w którym pracowała powódka, w związku z czym nie знаła ona rzeczywistej przyczyny wypowiedzenia stosunku pracy.

Pozwana spółka wskazywała, że wypowiedzenie stosunku pracy powódce wynikało z przeprowadzanej restrukturyzacji organizacji całej korporacji P. i przeniesienia w jej ramach usług księgowych do B..

Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2015 r. Sąd Rejonowy w W. oddalił powództwo podnosząc, że powódka miała świadomość przeprowadzanych zmian w strukturach pracodawcy, była już wcześniej informowana o tym, że zmiany takie będą miały miejsce, ponadto aktywnie uczestniczyła w likwidacji działu, którym kierowała i w przenoszeniu jego działalności do B.. W związku z powyższym powódka знаła, w ocenie Sądu Rejonowego, przyczynę wypowiedzenia stosunku pracy, nawet mimo jej ogólnego wskazania w wypowiedzeniu.

W wyniku apelacji powódki Sąd Okręgowy uznał rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji za nietrafne. Sąd drugiej instancji podzielił zarzut powódki, że wskazana w wypowiedzeniu jego przyczyna została sformułowana zbyt ogólnie, a powódka z okoliczności sprawy i kontekstu całego wypowiedzenia nie mogła znać prawdziwej przyczyny dokonanego wypowiedzenia. Sąd Okręgowy wskazał, że wypowiedzenie miało miejsce już jakiś czas po zlikwidowaniu działu powódki i zakończeniu procesów przenoszenia jego działalności na Słowację, ponadto powódka wiedziała o likwidacji działu i brała udział w konsultacjach dotyczących wypowiedzania umów pracownikom zatrudnionym w dziale zarządzanym przez powódkę, jednak nie była informowana, że i jej umowa zostanie wypowiedziana. W ocenie Sądu Okręgowego istotne było również to, że pracodawca przydzielał powódce także nowe zadania, których nie wykonywała ona do tej pory, zatem mogła ona przypuszczać, że jej umowa o pracę nie zostanie wypowiedziana mimo likwidacji działu.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego strona pozwana zaskarżyła skargą kasacyjną w całości. Skargę oparto na obydwu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Jako podstawę wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. oraz

oczywistą zasadność skargi określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych z uwzględnieniem kosztów postępowania kasacyjnego, a ewentualnie również o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Następnie skarżący uzupełnił jeszcze skargę kasacyjną w zakresie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zawartych w nim podstaw do jej przyjęcia do rozpoznania pismem z dnia 29 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanej nie może zostać przyjęta do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wobec powyższego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że w danej sprawie zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Pełnomocnik pozwanej wskazał w skardze, że podstawą przyjęcia jej do rozpoznania jest to, że po pierwsze skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), bowiem Sąd Okręgowy naruszył ugruntowaną linię orzecznictwa dotyczącą stopnia konkretyzacji przyczyn uzasadniających wypowiedzenie umowy o pracę, a także pominiecie, że roszczenie powódki stanowiło nadużycie prawa, a po drugie, w sprawie pojawiła się konieczność dokonania wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości i rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), związana z ujednoliceniem orzecznictwa dotyczącego stopnia

konkretyzacji przyczyn uzasadniających wypowiedzenie umowy o pracę. Nie można jednak uznać, że strona skarżąca skutecznie wykazała, że złożona skarga zasługuje na przyjęcie jej do rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że skarga kasacyjna od samego początku obarczona jest dość istotnym błędem logicznym. Jeżeli skarżący wskazuje na przepisy prawa materialnego, których stosowanie w praktyce wywołuje rozbieżności, czy też przepisy prawa wymagające wykładni, to z natury rzeczy nie mogą one równocześnie przemawiać za oczywistością wniesionego środka. Co jest sporne nie może być oczywiste, a zatem co najmniej jedna z wybranych podstaw z założenia jest fałszywa (tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122).

Niezależnie jednak od tej wady skargi kasacyjnej, analiza wskazanych we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przemawia za uwzględnieniem wniosku skarżącego.

Odnosząc się do wskazywanej przez skarżącego potrzeby dokonania wykładni przepisów prawa powodujących rozbieżności w orzecznictwie, to należy wskazać, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08; czy z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., sygn. akt I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości

związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.; z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09, niepubl.; z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, niepubl. poza bazą LEX nr 1238124).

Skarżący nie wykazał należyście, aby w sprawie zachodziła konieczność dokonania wykładni przepisów, co do których występują rozbieżności w orzecznictwie sądów. Z pewnością nie wykazał on, aby taka rozbieżność występowała co do „stopnia konkretyzacji przyczyn uzasadniających wypowiedzenie umowy o pracę”. Skarżący wskazał jedynie liczne orzeczenia, które wskazują właśnie na jednolitość i ugruntowanie wykładni dotyczącej konkretyzacji przyczyn wypowiedzenia umowy o pracę, nie wskazał jakichkolwiek orzeczeń, które wskazywałyby na rozbieżności w tym zakresie i konieczność ich usunięcia. Strona pozwana zmierza w tym zakresie w istocie do uzyskania wypowiedzi Sądu Najwyższego co do przyczyny wypowiedzenia występującej w tej konkretnej sprawie, a zatem sprowadza ona postępowanie kasacyjne do roli trzeciej instancji, co jest niedopuszczalne.

Z kolei w odniesieniu do pierwszej ze wskazanych w skardze podstaw do jej przyjęcia do rozpoznania, to utrwalony w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest pogląd, że wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) - jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - wymaga przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest

oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08).

Należy wskazać, że podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania - z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. - niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13 - LEX nr 1380967).

Skarżący nie zdołał skutecznie wykazać, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Należy pamiętać, że Sąd Najwyższy nie jest sądem kolejnej (trzeciej)

instancji, a skarga kasacyjna nie jest kolejnym zwyczajnym środkiem zaskarżenia, służącym zaskarzaniu orzeczeń sądów niezgodnych z wolą strony.

Odnosząc się do uzasadnienia tej przesłanki sformułowanego przez skarżącego należy wskazać, że nie wykazał on, aby Sąd Okręgowy rzeczywiście naruszył przedstawioną przez skarżącego linię orzeczniczą. Faktem jest, że Sąd Najwyższy dopuszcza w określonych przypadkach ogólne wskazanie przyczyny wypowiedzenia, jednak nie oznacza to, że takie wskazanie przyczyny wypowiedzenia nie musi odpowiadać określonym wymogom. Pamiętać należy, że pracownik z ogółu okoliczności i w ramach posiadanej wiedzy musi wiedzieć jaka jest rzeczywista i konkretna przyczyna wypowiedzenia stosunku pracy, mimo jej ogólnego wskazania w wypowiedzeniu. Ocena tego czy pracownik ma taką świadomość należy do sądu i jest elementem stanu faktycznego sprawy. Sąd oceniając, czy pracownik miał świadomość przyczyny wypowiedzenia opiera się na zebranych w sprawie dowodach, dokonując ich oceny.

Sąd Okręgowy nie odrzucił w ogóle możliwości ogólnego wskazania przyczyny wypowiedzenia, jednak dokonując oceny materiału dowodowego sprawy uznał, że w przypadku powódki, nie miała ona świadomości jaka jest konkretna przyczyna wypowiedzenia stosunku pracy. Formułując tę przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący zmierza w istocie do uzyskania stanowiska Sądu Najwyższego co do ustalonego w sprawie stanu faktycznego i dokonania odmiennej - od dokonanej przez Sąd Okręgowy - oceny dowodów. Należy jednak pamiętać, że Sąd Najwyższy jest związany ustalonym w sprawie stanem faktycznym, zaś zarzuty dotyczące oceny dowodów, czy też stanu faktycznego nie mogą stanowić podstawy skargi kasacyjnej.

Nie zasługiwała na uwzględnienie także wskazywana przesłanka nadużycia przez powódkę prawa podmiotowego. Skarżący na wcześniejszych etapach nie podnosił takiego zarzutu, uczynił to dopiero w skardze kasacyjnej, nie wykazał on również, aby żądanie powódki naruszało prawo albo zasady współżycia społecznego, nie wskazał nawet jakie zasady współżycia społecznego miały być jego zdaniem naruszone.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

